

AZ ERDÉLYRÉSZI
MÉHÉSZ EGYESÜLET
HIVATALOS LAPJA.

MÉHÉSZETI KÖZLÖNY

A LAPOT AZ E. M. E.
TAGJAI TAGSÁGI
ILLETMÉNY FEJÉBE
KAPJÁK.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
CLUJ—KOLOZSVÁR,
STR. A. MURESAN (ATTILA-U.) 10.

Felelős szerkesztő és kiadó: TÖRÖK BÁLINT az E. M. E. főtájkára.

TELEFON 158. SZ.
A LAP MEGJELNIK
HAVONKÉNT EGYSZER

Kaptár rendszerem.*

Ezen fenti cím alatt közleményem jelent volt meg a „Székely Méhész” 1922 ik évi január havi első számának 5—6. ik oldalain, most egy pár sort közlök le belőle s azután ismertetni fogom, hogy azóta miért és hogyan módosítottam kaptáramon.

Több éven át foglalkoztam a céljaimnak — minden irányban s a méheknek is — megfelelő, tökéletes kaptár előállításán. Ismerve majdnem az összes kis- és nagyméretű kaptár-rendszereket, természetesen a Boczonádi Szabó Imre nagyméretű álló és fekvő kaptárát vettem alapul. A kész munkában könnyű hibát kapni, én is felfedeztem e kaptár előnyét és hátrányát is, mivel az idő folyamán a 28×32 cm. nagykeretek kicsinyeknek bizonyultak.

Mint hogy telelés alatt a család 16—20 kereten maradt, ugye oit volnuk majdnem, mint az országos méretű kis kaptároknál, mert megszakított költőit éren kellett, hogy teljen a család, holott egy keretsoron is kitelelt volna, mint a kasokban.

Ebből kifolyólag megalkottam a 34 cm. felsőrész, 32 cm. alsó lécs és a 33.5 cm. oldalkeretemet (alapul véve egy jó közepes szalmakás belvilági lép felületet) és amelyet álló és fekvő rendszerű kaptárakban helyeztem el.

Álló kaptáram belvilági méretei: magasság 86 cm., mélysége 40 cm. szélessége 34 cm. a költőfészkekben, belefér a fentebb leírt 40 cm. nagy keretből 10 db. és a méz ürben (mely a költőfészkek alatti, vagy fent foglal helyet aszerint, hogy a kijáró nyílás fent, vagy alant van a kaptáron elhelyezve, a 40 cm. Kereteknek fele 20 cm. 20 darab mézürs fél keret.

Fekvő kaptáram 2 család részére készült belvilági méretei: hossza 82 cm. szélessége 34 cm. magassága 42 cm., itt is a keretek szintén úgy vannak elhelyezve mint az álló kaptárnál fentebb írtam. A kaptárban közből választó deszka rekeszti szét a 2 családot, mely 10—10 nagy 40 cm. kereten van s erre jön a mézürs pótláda mézéléskor. A család felülről kezelhető és ha a mézkamra megtelt s a mézet el akarom venni a pótládat megnyitom itt levesszem s elviszem egy más fekvő kaptár tetejére s ott a segéd kijárón a méhek hazarepülnek, a fekvő kaptáron 2 kijáró nyílás van a 2 családnak 25×4 cm.

Mióta a fenti sorokat írtam 5 év telt el azóta — s öt év nagy idő, én is ezen idő alatt javítottam s módosítottam, mit az megkívánt főleg a kezelés, szállítás és mézelszedés gyors, kényelmes és praktikusságát szem előtt tartva.

A keret, méret és a kaptár maradt. Azonban a kaptár képe kint és bent egy kis átalakításban ment keresztül.

Most a módosítás után az állókaptárban a költőfészkek alsó, vagy felső 20×4 cm. kijáró nyílással a kaptár közepén van 10 vagy 40 cm.

* A leírt kaptár dicséretet és elismerést kapott 1922. évben Boczonáditól a „Székely Méhész” útján az 1925. évben aranyéremmel és oklevéllel volt ki tüntetve a kolozsvári országos méhészeti kiállításon, továbbá 1926. évben a székelyudvarhelyi kiállításon elismerő oklevelet kapott. Szerk.

kereten, míg a mézürnek fél 20 cm. 10+10 kereten, fent és alant vannak a költőfészkeknek. A fentebb leírt kijáró nyílás az egyik mézür és költőfészkek érintkezési központjába esik.

A másik mézürön is van egy 5 cm. átméretű körsegédkijáró, melynek főleg akkor vesszük hasznát mikor a mézelszedés van, mert ezen keresztül szabadulnak ki a méhek midőn a méz ürt elzárjuk a költőfészektől, hogy aztán az üresen maradjon és ezáltal (majdnem) méhszurás nélkül vehetjük el a méz fölösleget.

A röpdeszkát is teljesen reformáltam, mivel a kijáró nyílástól lefelé hajolva esik részatosan (ferdén) 3 cm. szélességben, onnan újból részatos ferde irányban 10 cm. szélességben a kaptár falához vissza hajlik befelé, szóval egy kupalakot képez. Ezt azért készítettem így, mivel a régiebb röpdeszkák a kaptárakon vízszintes irányban 10 cm. szélességben voltak elhelyezve s a hazatérő méhek elfáradva véletlenül alája szálltak le a kaptár homlok falára s midőn kipihenve magukat a kaptárba akartak hatolni, sok időt elpazaroltak addig, míg körüljárva a röpdeszkát a kaptárba mehettek.

Állókaptáram alkalmas méhesben és a szabadban való elhelyezéshez is. Mert ha az állókaptárakat méhesben helyezük el, akkor a kaptárak kijáró nyílásait lépcsőzetesen vágjuk ki a kaptárakon egy kijáró fent az egyik kaptáron, a másik kijáró lent a — mézür és költőfészkek érintkezésénél mindenkör — a másik kaptáron és így tovább. Szállításra is alkalmas, mivel rostaszövetes ablakai vannak és szellőzőnyílással ellátott ajtója, mely le is emelhető szállításkor sarkából. Szállításakor a méhcsaládnak megnyitjuk úgy a felső, mint alsó mézürét, hogy a szállítási izgalmak alatt oda menekülhessen a család zöme s így a drótháló keretek leszakadását megkíméljük az izgatottság alatt keletkezett nagy hőségtől. Ennyi egyelőre az állókaptárról, s most nézzük meg a fekvő kaptár berendezését.

Fekvő kaptáram főleg a szállításra lett alkotva és a kényelmes és gyors kezelésre módosítva. Itt is középut van 10 nagy kereten a költőfészkek, fent az 1/3 rész magasságnyra levő 20×4 cm. kijáró nyílással, ugyan olyan részatos a kaptárfalához simuló röpdeszkával, s kétoldali mézkamrával, 2 db. 5 cm. körsegéd-mézür-kijáróval, kétoldali aítókkal, mely a mézür kezeléséhez alkalmas, ellenben a költőfészkek fölülről is kezelhető. A költőfészket fedő nyári szelődő fedő deszkás rostaszövetű ramával, melyből a szállítás alatt kivéve a rostaszövetes fedődeszkát a méhek felhatolhatnak a szinten farámából, de rostaszövettel behúzott 10 cm. magas a költőfészkek egész nagyságára kiterjedő — 37 cm.2) menekülő térrel. Melyben a család, mint a rajszállító lidikában felmehet a szállítás alatt s így nem szakadnak le a nagy hőségtől a drótháló nagykeretek sem.

Mézelszedés, mint az állókaptárnál, itt is úgy megy végbe, mivel a költőfészkek és mézür közt levő Hannenam rác-ra rátesszük a fedődeszkát s a körsegédkijárón, (amelyet megnyitjuk) kirepülve a főbejáraton mind a költőfészkekbe mennek vissza — Ha nem mé-

zeltetünk, úgy rajzásra hagyhatunk e kaptárban egy családot, úgy a két oldali mézkamrákban 1—1 rajt anyanevelőnek rendezhettünk be, amelyeknek hasznosságát nem lehet eléggé értékelni.

Ugy az álló, mint a fekvő kaptár 1—1 jó rajjal telepítendő be s miután kiépítették, a következő évben engedjük a mézürekbé, úgy biztos a jövedelem utána, feltéve ha az időjárás kedvező és a legelő is jó.

A kaptáram legfőbb előnye, hogy a kezdő és kapzsi méhészeket megakadályozza a tulsok méz elszedésében nagy keretei miatt, mivel ezen kereteken a mézkoszoru egy tenyérnyi helyett foglal el krb. és a tobbi részén fiasítás, virágpör és esetleg üres lép van s ezen méz koszoruk a lépken bőven elég a téli s tavaszi mézfogyasztáshoz, s a fiasítás miatt nem lenne egy lelketlen méhész sem, ki elvenné azt.

Kaptáramon tett újabb módosításaim elbírálását és kipróbálását — a méhcsalád — után, hogy a nagyközönségre bizom.

Füley Endre.

Labancz-féle mülépprés.

Mi, akik a háboru után kezdtünk méhészkedni, minden lépé-ünknél akadályokba ütköztünk s ez akadályok közt az anyagi akadályok voltak a legnehezebben leküzdhetők. De sikerült lépésről lépésre előre haladnunk, sikerült a méhészkedéshez szükséges dolgokat rendre mind megszerezni. Egy dologra azonban nem igen telt, pedig szükségét és hiányát igen éreztük. Ez volt a mülépprés. Milyen irigykedve néztük azokat a boldog méhészársakat, kiknek volt egy Riische présük! Mi nem tudunk hozzájutni, hiszen aránylag kis dologért óriási pénzt kértek s mi tehetetlenségünkben mással kellett feldolgoztassuk összegyűjtött viaszunkat, természetesen jó vámerít.

Most ime itt van a megváltó mülépprés! Labancz Géza kalocsai méhészársunk a megalkotója. Olyan egyszerű, hogy szinte nevetséges, hogy idáig még nem találtuk fel. Az egész áll két, tetszésszerinti méretű, egyforma vassin, vagy keményfa kereiből, melyek két saroknál fogva egymá-ra csukhatók. A keretek tele vannak öntve cement vagy gipsz masszával s e masszába van belenyomva a megfelelő sejtforma, mely egy jó nyomásu müléppel történik megfelelő eljárással. De nemcsak egyszerű, hanem olcsó is. Házilag is megcsinálható, de egy lakatos vagy kovács is megcsinálja a vaskeretet 150 leuért s egy országos méretű keretnél az öntéshez 3 kg. gipsz elegendő.

Ez egyszerű és olcsó prés előállításának titkait megismerhetjük a feltaláló rajzokkal illusztrált „Utmutatás”-ából, mely a szabadalmi engedéllyel együtt beszerezhető Labancz Gézától (Kalocsa, Rokkantelep 15 sz.) 1 pengő 60 fillérért (kb. 50 Lei), mely összegben a portó is benne foglaltatik.

Én ajánlom, hogy minél több méhészársam próbálja ki s hiszem, hogy az eredményekkel mindnyájan meg leszünk elégedve.

Pataki András.

2. Hóbogyó:

1. A kaptár és a kaptárba rakott, illetve onnan elvett felszerelés, fiasítás, nép	3126	1098
2. Kezelési és vándorlási költség	143	
3. Mézhozam 17.5 kg. pergetett méz		1050
4. A család becsértéke elteleléskor méz nélkül		2168
összesen	3269	4216
szembe		3269
Mutatkozik		947

3. a) Fenegyerek:

1. A kaptár és a kaptárba rakott, illetve onnan elvett felszerelés, fiasítás, nép	1184	1093
2. Kezelési és vándorlási költség	151	
3. Mézhozam 14 kg. pergetett méz		840
4. A család becsértéke elteleléskor méz nélkül		1784
összesen	1335	3717
szembe		1335
Mutatkozik		2382

3. b) Hangos:

1. A kaptár és abba berakott, illetve onnan kiszedett felszerelés, fiasítás, nép	981	170
2. Kezelési költség	78	
3. Léphozam 360 + 96		456
4. A család becsértéke elteleléskor méz nélkül		1664
összesen	1059	2290
szembe		1059
Mutatkozik		1230

4. a) Gyöngyöm:

1. A kaptár és abba berakott ill. onnan kiszedett felszerelés, fiasítás, nép	2319	1787
2. Kezelési költség	233	
3. Mézhozam 15 kg. peregett méz		900
4. A család becsértéke elteleléskor méz nélkül		2168
összesen	2552	4855
szembe		2552
Mutatkozik		2303

4. b) Habakuk:

1. A kaptár és az oda berakott ill. elvett felszerelés, fiasítás, nép	1480	164
2. Kezelési költség	108	
3. Léphozam 180 + 48		228
4. A család becsértéke méz nélkül egyesítés előtt		1128
összesen	1588	1520
szembe		1520
Mutatkozik		58

5. Fiatal:

1. A kaptár és az oda berakott ill. elvett felszerelés, fiasítás, nép	1281	911
2. Kezelési költség	93	
3. Mézhozam 14.5 kg. pergetett méz		870
4. A család becsértéke elteleléskor méz nélkül		1818
összesen	1374	1599
szembe		1374
Mutatkozik		1225

Összegezés:

Nevezetesen	Egyenkint		Összesen	
	Tart. Leu	Köv. Leu	Tart. Leu	Köv. Leu
1. 1. Hőgyike	695		695	
2. 2. Hóbogyó	947		947	
3. 3. a) Fenegyerek	2382		3613	
4. 3. b) Hangos	1231			
5. 4. a) Gyöngyöm	2303		2235	
6. 4. b) Habakuk	68			
7. 5. Fiatal	1225		1225	

Benkő Dénes ny. őrnagy.

Kedves kezdő méhésztárs
Gherman Ágoston Úr.

Rég letűnt idők viszhangja ébred bennem a M. K. 2-ik számában közölt azon cikkére, amiből kiűnik, hogy Ön az országos méretű kaptárt tartja úgy a kezdő, mint a gyakorlott méhész legalkalmasabb kaptárjának, míg én a kezdő részére a ma is használatos kastartom a legalkalmasabbnak. Azon körülményen pedig, hogy én nem vagyok vele egy véleményen ifju hévvel felberzenkedik és csipkedő szarkazmussal, sőt maliciával telített cikkével úgy nekem jön, mint ahogy a zugó éji bogár neki megy a falnak.

Most én csak arra kérem szent Ambroziust a méhészek védőszentjét, hogy csillapítsa le az Ön fejének a koppanás után keletkezett fájdalmát, Önt pedig arra kérem, hogy máskor jobban kösse fel — a kardját, mindenestre pedig több tárgyilagossággal, de különösen több szakismerettel fegyverezze fel magát, mert tudtommal eddig a méhészet kérdéseket sohasem a gunyolódás, személyeskedés, társadalmi tekintély és rang, vagy az egyéni tekintély, hanem mindig a méhészek természeti és családi rendje és törvényei, — vagyis a természetesség erősítette, vagy döntötte meg. Azt a tételt azonban, hogy a kezdőknek vagy a méhészetben kevesebb jártassággal bíró méhészeknek a kas a legjobb méhlikás korántsem én találtam ki, hanem ezt már végérvényesen bebizonyította a méhészet fejlődésének története, mert a méhészetet a régiek, — akik t. i. még a legkevesebb méhészei ösmeretekkel rendelkeztek — ebben kezdték és még ma is ebben folytatják a kevesebb méhészei ösmeretekkel bíró u. n. parasztméhészek; hogy pedig a kasokkal is lehet nemcsak sikeresen méhészkedni, hanem igen sokat tanulni is, ezt megmutatja a bécsi híres méhész iskola kitűnő tanárának Janschának a példája, továbbá báró Ehrenfels osztrák méhész, és a magyar méhészek büszkeségei és díszei mint Kontor János, Szuhányi János, Toldy, Dr. Kalo, Chabicsowszky régi jeles méhészek, akik mind a kasokban méhészkedtek, sőt a Szuhányi által (1795) megfejített méhészei tételek felett a német méhészek még 60 év múltán is vitáztak, minél fogva ezeknek nem volt csukott ABC a kas, míg Gherman úr, habár már keretes körükben méhészkedik az én kifogásolt cikkemet is komplikálnak találja.

A kérdéses cikk megtámadott pontjában a következők foglaltatnak: „A kezdő szaporítani akar, de a méhekkel elbánni nem tud, azért, hogy a méhek előtte ösmeretlen házi rendjébe bele se kontárkodhasson, olyan köpüt kell választani, hogy a legkevesebb veszteség érje. Ilyen a kas, kitűnő méhlikás ez” stb. Hol van itt a nekem imputált kijelentés, hogy „a kasos méhészkedés nem jár veszteséggel”, vagy egyáltalában hol mondtam én ezt? Az pedig már a rossz májúságnak a jele, hogy az ön által felállított ezen helytelen tételnek tarthatatlanságát példával is bebizonyítja és a mellett az ön hibájáért engem akar felelőssé tenni.

Kedves Ghermán úr az ön dialektikájában én némi fogyatékoságot, logikája helyett pedig rabulisztikát látok.

52 évi méhészkedésem alatt foglalkozásom és életviszonyaim változása folyán (előbb gazdatiszt, majd állatorvos) lakóhelyemet többször változtatván 4 ízben kezdem meg kasokkal, teljesen újból a méhészetet, a rajokat egyesíteti, Nelszer, Sötér és Boconádi féle kaptárakba fogtam, mellék foglalkozásként méhészkedve állományomat 100 törzsig vittem fel, évenként ekkor 7—12 métermázsza mézet adtam el, de mindig egyedül magam kezeltem a méheket. A kaptárak betelepítése, kiépítése, de különösen felnépesítése mindig nagyon nehezen ment kiváltképpen az első tiz kaptárnál, mert a 30—35 literes kas kis igényeihez alkalmazkodott anyának mindig hosszabb idő kell, hogy a 60—70 literes tehát kéiszerzte nagyobb egye-

sületi, vagy méginkább a 110 literes Boconádi, vagy a még ennél is nagyobb más kaptár nagy igényeihez hozzáalkalmazkodhasson petéző képességével.

A rajzolt anyakások és kaptárak, valamint a rajok is bizony számos esetben nálam is meganyálanodtak a rajzás által bizony az anyakások nálam is megnéptelenedtek annyira, hogy a kevés népességgel sem az anyatörzsek, sem a rajok a maguknak szükséges mézet sem tudván begyűjteni, nem maradt más hátra, mint vagy az egyesítés által a családok számát leapasztani, vagy pedig a gyenge családoknak a gyenge családoktól való kockázatos felségítéshez folyamodni. Ezekből arról győződtem meg, hogy még a nem kezdőknek a keretes kaptárakban is csak sok veszteség után lehet megtanulni a szükséges tenni és tudnivalókat. Minél fogva némi gyakorlati szempont vezetett engem abban, hogy a hosszú gyakorlat alatt megszerzett tapasztalatomat „Mi kell a méhésznek” című cikkben megírjam, amit ha ön komplikálnak is talál, addig tanuljon míg rájön arra, hogy az eredményhez — a sok méz kiérőszakolásához jó mehlegelő, népes törzs, nagy, de a szükséghez képest még mindig nagyobbítható nagykeretes, kényelmesen felülről kezelhető kaptár, szaporán petéző anya és a méhekkel a kellő szorgalommal és gyakorlati tudással rendelkező méhész és az Isten segítségével szükséges.

De hát voltaképpen mit is mondtam én? Azt mondtam, hogy a kezdőknek olyan köpüt kell választani, amiben a legkevesebb veszteség érje. Mit mond ön? Ön bebizonyítja, hogy még a kasos méhészkedéssel is veszteség érheti a méhészt.

Én nem mondtam sehol, semmikor, de az elmondottak alapján nem is mondhattam, hogy a kasos méhészkedés veszteséggel nem járhat, ön célzatosan, vagy tévedésből, vagy irói viselkedéssel az én mondasom nyakát kitekerde és bebizonyította, hogy a kasos méhészkedésnél is érheti veszteség a méhészt, amit velem szemben nem volt szükség bizonyítani, mert a kifogásolt helyen én is azt mondom, hogy a kasos méhészkedés mellett is érheti veszteség a méhészt csak hogy a legkevesebb.

Lássa kedves kezdő méhésztársam ön annyira kezdő, hogy irói hevületében észre sem vette azt, hogy azt a tételt amit én állítottam, be is bizonyította, szellemi röppentyűt hiába sziporkáztatta, szarkazmusának szurkáló nyilait hiába pazarolta rám, rajta kaptam hamiskodásán: önnak pont a háta közepe viszkett és pont én velem akaria megvakartatni.

Azt a határozottan kimondott állítását pedig, hogy ma a kellő szakismerettel rendelkező mester kezében is az országos méretű kaptár teljesen alkalmas, — határozottan már most visszavonhatja, mert egy Jasi megyei nicollnai Hanganu nevű román méhész az általa módosított Dadant-féle amerikai kaptárból 108 kg. mézet szűretelt; továbbá pedig az Országos Magyar Méhész Egyesület kiadásában megjelent Héjas Endre az egyesület alelnöke által szerkesztett Sikeres Méhészkedés című könyvből is kiűnik, hogy az egyesület hivatalos lapjának a Magyar Méhnek programja szerint is kitért már maga az egyesület is az országos méretű kaptárral szemben elfoglalt konservatív álláspontjából és az összes elterjedt méhészkedési módokkal foglalkozik, a nagy de a szükséghez képest még mindig nagyobbítható amerikai rendszerű kaptárak pedig az országosak rovására igen nagy teret hódítottak.

Minek születtél Szuhányi János, Kövesdi Szarka Sándor, Prokopovits P. I., Langstrot, Bertrand, Laynes, Dadant, Sötér, Dömöör, Erdős Lajos, rólatok Gherman méhésztárs még tudomást sem akar szerezni, hiszen neki elég Wodinszky Zsigmond ur is, akit az Isten szeretetteljére sokáig éltesen.

Mindezeknek utána pedig adjon a mindenek iránt kegyelmes jó Isten mindnyájunknak jó egészséget és szent Ambrozius segítségével sok mézet. Horhít Balla István.

